

Susanne Middelberg

HEEL PUUR EN
EENVOUDIG

Susanne Middelberg is in 1998 afgestudeerd aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag, afdeling fotografie, en is sindsdien werkzaam als freelancefotograaf. Daarvoor had ze een opleiding moderne dans gedaan aan de Hogeschool voor de kunsten in Arnhem.

tekst: Roos Schouw foto's: Susanne Middelberg

In 2011 won Susanne de eerste prijs in de Canon Masters-fotowedstrijd. Het heeft haar veel opgeleverd. Door de publiciteit rond de wedstrijd kwamen meer mensen in aanraking met haar werk, en dat helpt altijd. Het zorgde ervoor dat ze meer opdrachten kreeg. Nu, vijf jaar later, portretteert Susanne nog steeds mensen, zowel in opdracht als voor zichzelf. Ze is niet heel anders gaan werken, maar ze merkt wel dat ze zich steeds meer concentreert op de essentie van dingen. Susanne: "Als ik voorheen portretten maakte, zocht ik er attributen of symboliek bij. Maar de laatste jaren wil ik alles schoon houden en laat ik weg wat ik niet nodig vind. Heel puur en eenvoudig. In 2011 heb ik de serie *Dierbaar verlies* gemaakt. Ik speelde toen met de gedachte dat ik echt een portret wilde maken dat iets vertelt over de geportretteerde, en vroeg me af hoe ik dat goed zou kunnen doen. Ik ging bij mijzelf na wat het is dat maakt wie ik ben. Uiteindelijk zijn dat dingen die ik meegemaakt heb: iets uit mijn jeugd. En zoiets heeft iedereen. Iedereen heeft iets, of heeft iets meege-

maakt, dat zó bepalend is voor iemands persoon dat wanneer je dat niét had meegemaakt, je niet zou zijn wie je nu bent. Met die gedachte heb ik de serie gemaakt. Samen met de personen op de betreffende foto heb ik een symbool gezocht dat staat voor wat ze hadden meegemaakt of hadden gehad. Een enkele keer moesten mensen er lang over nadenken of gaan zoeken. En daar gaat die serie over. De mensen houden allemaal iets vast dat symbool staat voor iets dat ze heel dierbaar was, maar dat ze zijn kwijtgeraakt, wat zo ingrijpend was dat het heeft medebepaald wie ze nu zijn. Nu ben ik weer zo'n zelfde serie aan het maken, maar dan zonder de attributen."

Reden

Onlangs had Susanne een tentoonstelling van haar werk in Wassenaar. Ze had de laatste maanden veel vrij werk gemaakt, maar niet speciaal voor de tentoonstelling. "Ik maak nooit speciaal werk voor een tentoonstelling. Ik maak gewoon werk. Als ik vrij werk maak, maak ik dat altijd omdat er een reden voor is. Als iemand in

Susanne
(zelfportret)

30 april 2015

Brechje 7 november 2015

HAAR EN MAKE-UP: ARTHUR VRIENS.
MET DANK AAN DAAN WIEMANS
VOOR HET GEBRUIK VAN DE JURK.

Moritz 25 juni 2015

mijn omgeving of ikzelf iets ingrijpends meemaakt, of dat nu geluk is of verdriet, kan dit voor mij een reden zijn om een portret te maken. Soms is het een gevoel dat ik niet kan benoemen, en soms ook niet wil benoemen, tenminste niet naar iemand anders toe. Ik weet dan zelf wel waar het vandaan komt."

"De zelfportretten die ik hier laat zien, gaan over een moeilijke periode waar ik nog steeds niet uit ben. Begin 2015 werd ik ernstig ziek. Na drie maanden met onderzoeken, behandelingen, veel onzekerheid en angsten zei mijn partner dat hij niet wist of hij het aankon om bij mij te blijven nu ik zo ziek was. Hij zei dat hij geen zieke vrouw in zijn leven wilde en dat hij zijn leven niet hiervoor wilde opofferen. Wij hadden een hele mooie, lange en liefdevolle relatie vol vertrouwen naar elkaar, waarin wij tot dan toe geen moeilijke periode met elkaar meegemaakt hadden. Ik vroeg mijn partner om mij tijd te geven tot mijn situatie stabiel en minder onzeker werd, en om onze liefde niet op te geven nu wij voor het eerst een zware tijd moesten doormaken. Hij zei dat hij dat wilde doen, maar twee weken later heeft hij mij met een vrouw bedrogen die hij nooit eerder

gezien had. Na die nacht heeft hij onze relatie verbroken. Van het ene op het andere moment viel alles weg waarop ik vertrouwde: de man van wie ik zielsveel hield, mijn gezondheid en het geloof in mijn eigen kracht. Ook het gevoel van onmacht en onzekerheid kan voor mij een aanleiding zijn om te fotograferen, of om op zoek te gaan naar iets dat voor mij vertrouwd en veilig voelt."

"Wanneer ik iemand tegenkom, op straat of waar dan ook, en die persoon raakt mij op een bepaalde manier, dan is dat een reden om een foto van iemand te willen maken. Van mijn kinderen maak ik elke verjaardag een foto, en dat gaat dan heel erg over hoe ze dán op dát moment zijn. Het is mooi om van ieder jaar zo'n beeld te hebben. Brechje is net 15 geworden. Ze heeft nu veel rust over zich, maar het is ook geen meisje meer. Moritz was altijd heel gesloten en wordt nu wat opener. Wat je nu heel duidelijk aan hem ziet, is dat hij heel goed weet wat hij wil. Een beetje eigenwijs is, maar ook ongelofelijk gevoelig."

Persoonlijk

Susanne hoeft iemand niet goed te kennen als ze een foto van hem of haar maakt. Het

gaat ook niet om iets uiterlijks wat haar raakt. Tijdens het boodschappen doen bij Albert Heijn zag ze een meisje staan dat achter de infobalie werkte. Ze was heel onopvallend: geen make-up, staartje in en dat lelijke blauwe AH-vestje aan. "Roseniedebie viel mij op. Ze is nog best jong en ze was iets aan het uitleggen aan een jongen van haar eigen leeftijd. En aan de manier waarop ze dat deed, kon je zien dat ze heel veel weet en veel ervaring heeft, maar ze legde het zo lief uit. Ze stond helemaal niet boven die jongen, was niet denigrerend, en dat vond ik zo sympathiek. Daarom heb ik haar aangesproken. En toen ze bij mij in de studio kwam, een beetje opgemaakt, dacht ik: jeetje! Ik heb veel met haar gepraat. Ze vertelde dat ze sinds haar vijftiende werkt en haar eigen huur betaalt. Haar moeder heeft vijf kinderen en geen geld om de opleiding te betalen. Ze werkt al heel lang bij Albert Heijn, heeft daar een leidinggevende functie, en is nu al klaar met haar studie. Ze is nu 21 en ze heeft haar hele studie zelf betaald. En zoals ik haar zag bij Albert Heijn met die jongen, zo was ze dus in het echt ook. Voor haar leeftijd heel erg volwassen, en op een heel lieve manier."

Roseniedebie juli 2014

"Ik weet dus niet of ik goed contact met iemand moet hebben, want ik spreek ook mensen op straat aan die ik helemaal niet ken. Maar het gebeurt wel altijd dat het toch heel erg persoonlijk wordt. Ook als ik soms niet veel tijd heb. Wanneer ik bijvoorbeeld na het maken van de foto nog een afspraak heb, dan lukt het vaak niet de foto even snel te maken. We raken altijd in gesprek. Dan sta ik vaak nog een uur met iemand te praten over die persoon, voor- of nadat de foto gemaakt is. Laatst had ik mij voorgenomen dat niet te doen omdat ik het die dag heel erg druk had, maar het gebeurt toch elke keer weer." "Wanneer het niet klikt met iemand, wordt de foto meestal ook niet gemaakt. Als ik iemand aanspreek en hij/zij is heel afstandelijk, dan maak ik verder geen afspraak. Ik voel daar dan niks bij. Maar als het een opdracht zou zijn, doe ik het natuurlijk wél. Voor vrij werk wil ik er wel een goed gevoel bij hebben – of in ieder geval een gevoel. Het kan wel zijn dat ik iemands uiterlijk boeiend of interessant vind, maar als ik het gevoel mis, vind ik het ook niet erg als die foto niet tot stand komt. Als mensen een foto willen zoals ik die maak, dan staan ze er meestal ook voor open en willen ze zichzelf kwetsbaar opstellen. Dat gebeurt ook altijd."

"Ik loop op de meest onverwachte momenten tegen iemand aan die ik wil fotograferen."

Dubbelheid

Wat Susanne zoekt in een mens en wat ze wil laten zien in een portret, hangt heel erg af van de geportretteerde. "Ik loop niet zoekende over straat of ik iemand zie die ik wil fotograferen. Bij de supermarkt was ik gewoon boodschappen aan het doen en helemaal niet met fotografie bezig. Het is iets wat mij erg kan verrassen. Ik loop op de meest onverwachte momenten tegen iemand aan die mij opvalt en die ik wil fotograferen. Het is wel altijd iets in anderen dat mij raakt. Een stoer iemand zal mij niet zo snel raken. Ook afstandelijkheid raakt mij niet, dus zo iemand zal ik niet vragen. Ik stap op zich wel vrij makkelijk op mensen af: daar heb ik geen moeite mee. Ik weet dat ik geen

tweede kans krijg, dus het moet nu. En als het niet kan, dan kan het niet, en dat is dan ook niet zo erg. Maar ik probeer het altijd." "Ik wilde Monic Hendrickx, de actrice, heel graag fotograferen. Ik ken haar alleen als actrice, maar wat ik zo fascinerend vind, is dat zij zo intens kwetsbaar kan spelen. Zo echt en tegelijkertijd zo krachtig. Ik was heel benieuwd of ze als mens, in het echt, ook zo zou zijn. Dat is voor mij echt een reden om iemand te vragen. Bij Roseniedebie wilde ik laten zien dat zij iets heel jonge-meisjesachtigs heeft, maar tegelijkertijd ook die volwassenheid. Heel vaak zijn het dubbele dingen die ik dan boeiend vind. Vaak is het een dubbelheid die tegenstrijdig is. Moritz kan heel erg van zich af bijten, en tegelijkertijd is hij heel erg gevoelig." "Bij Monic Hendrickx was het ook het hele kwetsbare én het hele krachtige. Als ik zelfportretten maak, gaat het daar eigenlijk ook om. Ik stel mijzelf altijd heel kwetsbaar op, maar ik ben ook heel sterk. Daar gaat ook die serie *Wonder Woman* over (een langlopende serie waar Susanne zelf de hoofdrol in speelt en waarvoor ze elk jaar één of meer foto's maakt, red.). Zoals ik naar mensen kijk, zo wil ik dat ook in de foto's laten zien. Ik denk dat veel mensen zo'n dubbele kant hebben. Ik heb heel veel doorzettingsvermogen maar ben geen ontspannen mens. Ik kan heel moeilijk loslaten. Dat is het dubbele ding bij mij. Mijn kracht is tevens mijn zwakte. Ik denk dat iedereen dat heeft."

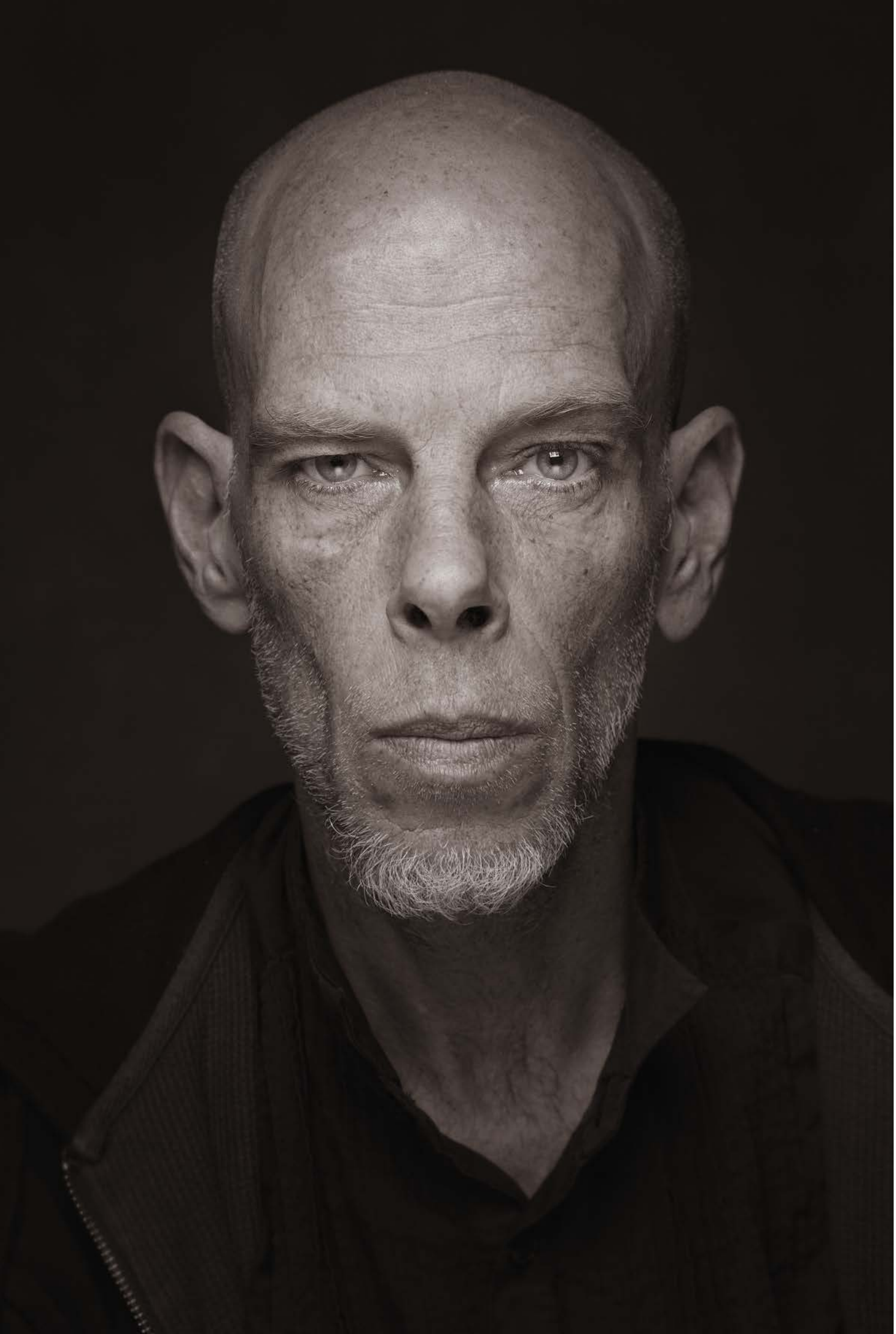
Gevoel

De opdrachten die Susanne krijgt, zijn voornamelijk van particulieren die graag een persoonlijk portret van zichzelf willen. Susanne: "Dat vind ik leuk, omdat dat mensen zijn die iets van zichzelf willen laten zien en vinden dat ik dat kan realiseren. Dat is precies waar ik mee bezig ben." "Ik heb altijd eerst gesprekken met die mensen om te vragen wat ze precies willen. Als ik voor mijzelf portretten maak, dan is het mijn eigen gevoel en weet ik wat ik wil laten zien. Maar voor een opdracht moet ik heel goed aanvoelen waarom die mensen een foto willen laten maken. Ze weten vaak wel goed wat ze willen, maar niet iedereen kan dat goed verwoorden. Dan moet ik op zoek gaan naar wat zij echt willen. Soms weten mensen het ook niet precies. Dat kan best lastig zijn, maar ook een uitdaging. Bij mijn eigen zelfportretten is het eveneens een proces. Soms is het een emotie die ik zelf evenmin goed kan verwoorden. Maar dat is iets waar ik bewuster van probeer te zijn."

Eliza *low key* 23 januari 2014

Helida 7 oktober 2015

Susanne 1 oktober 2015

Wanneer ik iemand vraag mij te assisteren, vertel ik meestal niet waar het over gaat – of pas erna. Omdat ik heel erg bij mezelf wil blijven. Ik wil niet dat iemand zich daarmee bemoeit of daar invloed op heeft, of zegt: 'Dat moet je zus of zo doen.' Meestal weet ik nu heel goed waarom ik een foto wil maken. Bij mensen die ik ken, zie ik soms wel eens iets en dan denk ik: dát wil ik straks in de studio laten zien. Of dat er dan ook in de studio uit komt, is altijd wel spannend. Dat weet je nooit."

"Ik heb een lijstje van mensen die ik graag wil fotograferen. Daar staan onder anderen de acteurs Raymond Thiry en Jack Wouterse op. Ik vind dat Raymond Thiry iets heel innemends heeft en iets heel integers, in al zijn rollen. Het maakt niet uit wat hij speelt. Hij speelt in Penzoza de rol van Luther en doet daar gruwelijke dingen, maar hij doet dat met heel veel integriteit. Hij heeft iets gevoeligs maar ook wel iets ruws, en dat is dan weer die dubbelheid. En Jack Wouterse zou ik graag willen omdat hij zo schaamteloos echt is. Dat vind ik heel bijzonder. Ik hoop dat ik dat kan fotograferen, want dat is heel moeilijk."

"Ik heb soms wel de wens om iets te doen, maar dan heb ik nog geen goed idee. Dat

moet nog komen. En zolang dat idee er nog niet is, ga ik die mensen ook nog niet benaderen. Soms moeten dingen bij elkaar komen, en dat kan even duren. Dat kun je niet afdwingen."

Inspiratie

Susanne laat en liet zich inspireren door verschillende fotografen. Ze kan voorbeelden noemen waarbij ze bepaalde delen van iemands werk inspirerend vindt, maar niet dat oeuvre in zijn geheel. "Koos Breukel vind ik een waanzinnige portretfotograaf, en Stephan Vanfleteren en Erwin Olaf ook. Maar ik waardeer ze allemaal voor iets anders, en ik waardeer ook niet alles wat ze doen. Sommige mensen vinden het werk van Erwin Olaf te gelikt, maar daar waardeer ik heel erg de liefde voor detail en het perfectionisme. Bij Koos Breukel bewonder ik het feit dat hij zo dicht bij mensen komt. En Stephan Vanfleteren is zo goed omdat hij iets karakteristieks van iemand weet te visualiseren. Bij Koos gaat het vooral om kwetsbaarheid die ik mooi vind, maar Stephan is heel inventief in het iemand laten acteren – bij wijze van spreken – op de plek waar hij dan net is. Heel knap en ook met heel veel eenvoud."

"Het werk van Marc Lagrange, die net overleden is, vind ik ook erg goed. Zijn foto's hebben een heel erotische lading, maar ook iets heel speels en onwerkelijks. Zijn werk is theateraal en dromerig. Wat verdrietig dat hij er niet meer is... Jan Saudek komt uit de tijd toen ik net begon met fotografie. Aan de ene kant vind ik zijn werk vaak schaamteloos, en soms zelfs grof. Aan de andere kant kan het gevoelig, liefdevol en soms op een kinderlijke manier dromerig zijn. Zijn foto's zijn altijd heel sensueel. Het is een bizarre combinatie. Nu vind ik zijn werk nogal kitscherig, maar hij heeft wel invloed op mij gehad." ●

Portret leren maken of laten maken

Susanne geeft cursussen op het vlak van 'Portret en verlichting'. Ook maakt ze portretten in opdracht: om in te lijsten, maar ook voor je profielfoto, omdat het belangrijk is online een goede indruk te maken. Kijk op haar website voor meer informatie.

www.susannemiddelberg.nl